

GLASILLO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 120, POLUGOD. K 60, ČETVRTGOD
K 30, POJEDINI BR. 4 K. — IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

CIJONISTIMA!

Cijonizam je stupio u novu fazu. Nakon osamgodišnje stanke, mjeseca septembra 1921., došla je cijonistička volja židovskoga naroda, u Karlovim Varima, opet do svog istorijskog izražaja. Pod dojmom i odjekom jedne katastrofe, kakova nije zadesila židovski narod već više vijekova, izvršio je XII. cijonistički kongres facit najnovije židovske prošlosti i ujedno izrazio svoju bol i svoju srdžbu protiv sramotnih nasilja. Pod tim je dojmom kongres ocijenio velike političke tekovine cijonizma i sankcionirao akcije za obnovni rad u Palestini, koje nas čekaju.

Cijonistički je kongres legalizirao odlučne činjenice, koje su se dogodile u cijonističkom pokretu i u životu cijonističke organizacije. Kongresom je židovski narod primio Balfourovu deklaraciju, formulirao židovske zahtjeve na Palestinu i objavio ponovno pred cijelim svijetom perspektive budućega židovstva. Od vijećanja u Karlovim Varima iznova postoji cijonistička organizacija u disciplinovanj formi. Konstitucionelnim aktom su instancije cijonističke organizacije: Egzekutiva, Akcijoni Odbor, Ekonomski Odbor, Uprava financijskih instituta i t. d. potvrđene, ili na novo birane prema želji kongresa.

Kongres nije mogao, da se okupi neposredno nakon onog velikog dana god. 1917., koji će ostati trajan, niti nakon odluke od San Rema. Brat i brat, sumišljenik i sumišljenik ostali su još uvijek odijeljeni jedan od drugoga, dok nijesu napokon uklonjene najteže tehničke poteškoće i time bio omogućen sastanak poslanika cijonističkih masa. Od velikih događaja, koji će udariti svoj žig židovskoj savremenoj istoriji pa sve do kongresa u Karlovim Varima prošli su mjeseci, dapače godine, u kojima je oduševljenje bezbrojnim i nezaboravljenim manifestacijama potreslo cijelo židovstvo. Istom u času, kad je židovski narod napokon htio da vidi na konkretnim rezultatima u Palestini ispunjene mogućnosti, koje su nastale velikim političkim uspjesima, sastalo se u Karlovim Varima zastupstvo jednog milijuna cijonističkih Židova. Jedno sa željama i osjećanjem naroda, koji trpi, stajalo je i to zastupstvo poglavito pod dojmom teškog problema, pretvorbe političkih tekovina u instrumenat za postignuće cijonističkoga cilja. Dominirajući problem, koji je ispunjavao duhove i lebdio nad raspravama u Karlovim Varima, bio je problem naseljivanja Palestine velikim židovskim masama. U tom smislu tištilo je sve učesnike kongresa čuvstvo odgovornosti i dužnosti. XII. cijonistički kongres imao je stoga neki osobiti značaj, značaj najozbiljnije stvarnosti; bio je ispunjen težnjom, da potisne u pozadinu duševne doživljaje, pa i najjače, e bi stvorio što čvršće podloge za djela, koja nas čekaju. Nakon najviše obratne točke u dosadašnjoj cijonističkoj politici, apelirao je prvi cijonistički kongres novoga doba manje na fantaziju, no na osjećaj dužnosti. Nije se smjelo više uživati u slikama židovske budućnosti, kako ih želi i očekuje cijonizam, već je valjalo pronaći puteve, kojima će se postići cilj. Kongres je bio u najvišem smislu

riječii poslovni kongres, kongres rada, htijenja i mišljenja. Obiljem radova, koji su obavljani u pojedinim instancijama cijonističke organizacije, a zatim u komisijama samog kongresa, razvio se je kongres u svojim zaključcima k mnogim odlučnim pitanjima do programatičnog foruma, koji je cijonistima odredio smjer i razbistrio znatan dio pitanja, koja su pokretala cijonističkim svijetom.

Sve opširne i poučne rasprave o političkim, financijskim, organizatornim, kulturnim i nacijskim pitanjima cijonizma, koja su u zadnje dvije godine vrlo živo zanimala opći židovski svijet, sadržala su u izvjesnom smislu reviziju cijonizma, u neku ruku reviziju ideelnog sadržaja pokreta. Bez obzira na neke protivštine, a u skladu s pretežitom većinom pristaša cijonizma svih dijelova svijeta došla je temeljna nacijska ideja do izražaja na cijonističkom kongresu, u svoj njezinoj jakosti, u kojoj je za vrijeme prve cijonističke epohe izazvala u židovskom životu promjenu svijetu vrednota.

Nasuprot ovom ideelnom i načelnom pitanju stajao je u svojoj prijetećoj veličini onaj drugi problem, do kojih će se kvantitativnih i kvalitativnih uspjeha moći razviti useljivanje Židova u Palestinu i opseg kolonizacije. Da li će cijonisti biti kadri da u narednim godinama dovedu u Palestinu stotine hiljada Židova? To bi od prilike bila parola, koju bi izdao kongres, da je formulirao želje i osjećaje delegata i neizmjernog broja pristaša cijonizma, koji su iz bliza i iz daleka najživljim zanimanjem pratili rasprave. Ovaj je zahtjev, a da se nije direktno izrekao, stajao kod rasprave svake točke dnevnoga reda regbi u pozadini. Iz svega rezultirala je dužnost za cijonističku organizaciju, da proglašii mobilizaciju židovskoga naroda, a u prvom redu vlastitih četa za provedenje velike seobe. U svijesti, da se samo energijom svih židovskih slojeva, samo najraznoličnijim sredstvima i putevima može da postigne historijski cilj, opomenuli su zastupnici cijonizma, — koji su u većini zemalja podjedno izabrani prvaci židovstva, organiziranog na općem temelju, — židovski narod, da ujedinenim silama podje na djelo. Kod ovoga osvrta i pogleda unaprijed dobili smo jasnu spoznaju, da odgovornost u jednakoj mjeri tereti cjelokupno židovstvo. Kao što će uspjeh bitina korist cijelog židovskog naroda, tako bi neuspjeh pogodio ne samo cijonističke organizacije, već i cijelo židovstvo. Poznamo dobro poteškoće, koje su za naš rad u Palestini nastale upravo u zadnje dvije godine. Uspjelo je na žalost našim neprijateljima, da nahuškaju jedan dio arapskog pučanstva protiv cijonističkih namjera, t. j. protiv zahtjeva židovskog naroda na Palestinu, a to je dovelo do nasilnih napadaja na nedužne židovske naseobine. I ako smo mogli da ustanovimo, da su ovi napadaji umjetno izazvani, ipak se nismo podali samoobmani i shvatili smo svu težinu problema i moralne odgovornosti, koju mi kao Židovi i cijoniste nosimo pred cijelim svijetom. Na kongresu smo sebi iznova dali računa o našem stajalištu prema arapskome narodu. Objasnili smo svijetu i sebi samima, da naše naselji-

vanje naše zemlje ne znači napadaj na arapski narod, već samoodržanje židovskoga naroda u najplemenitijem smislu, te da su s druge strane već počeci naseljivanja Palestine po Židovima učinili arapskom pučanstvu neprocijenjivih usluga. Pored svježe prolivene krvi, pored nasilja, koja su izvršena na nama po arapskom pučanstvu Palestine, jasno smo izjavili, da ne ćemo Arape potisnuti, niti njihova prava krnjiti, te da iskreno nastojimo, kako bi s njima došli do sporazuma. Ali taj sporazum mora imati kao podlogu priznanje istorijskoga prava Židova na Palestinu i iz toga rezultirajuću namjeru za osnutkom narodne domaje. Čim će nestati utjecaja, koji danas stvaraju između nas i Arapa nezadovoljstvo, i čim će unutar redova naših palestinskih susjeda nastupiti umirenje, pokazat će se, da je s kulturnim i gospodarskim osvojenjem Palestine po Židovima vezan i razvoj njegovog arapskog pučanstva, ne samo za to, jer je taj razvoj naša moralna želja, već prije svega, jer će on biti neposredni posljedak gospodarskog razvitka. Znamo, da će nam samo postepeno uspjeti, da Arape osvjedočimo o pogrešnosti njihove današnje politike, koja je uperena protiv nas. Držali smo stoga svojom dužnošću, da objavimo, e nas ne će ništa moći uskoletat u prosudjivanju našega cilja, da ne ćemo ni za čas zastati u našem palestinskom radu, već da ćemo sve židovske energije staviti u gibanje za postignuće cionističkog cilja. Na neopravdane napadaje odgovorit ćemo svojim radom i dostojnom obranom. Budućnost će pokazati, da po nama željkovana obnova Palestine ne će donijeti sreću samo židovskome narodu, već i arapskome.

Kao najvažniji instrumenat za provedenje naseljivanja Palestine priznat je i proklamiran je po cionističkom parlamentu u prošloj godini na londonskoj konferenciji osnovani Keren Hajesod. Cionizam stvara time svim Židovima, koji se još nisu, uslijed svoga odgoja ili krivog shvaćanja cionizma, dovinuli do našega ideala, mogućnost saradivanja na obnovi Palestine, a da se ne priključe cionističkoj organizaciji. Još nikada nije stavljena takova zadaća na materijalne snage židovskoga naroda. Cionizam smio je da proklamuje zahtjev stvaranja ovako neizmjernoga fonda samo u vjeri na židovski narod, na njegovo razumijevanje za znamenovanje naše epohe, na njegovu požrtvornost. Od te iz židovske povijesti erpljene vjere prožet, izdao je kongres Izraelu, da Keren Hajesod znači čin dragovoljnog poraza u određenoj visini, na koju su obvezani cionisti, kao i necionisti. Snažnije no nakon prvih dana Bazela, kada se cionizam počeo da organizuje pod velikim vodjom Herzlom, upravlja se danas naš poziv na židovski narod: Sjetite se časa, koji sad proživljujete i saberite se i činite sve što možete, jer se više ne vraćaju takovi časovi u historiji. Narodi su međunarodnim obvezama privoljeli, da židovski narod dobije u Palestini svoju narodnu domaju; stvaranje domaje jedino je i isključivo zadaća naroda samoga. Kako smo još daleko od ostvarenja te zadaće! Polazimo istom temeljnom kamen velikoj zgradi, koja ima da učini kraj našim bolima i da razvije našu stvaralačku snagu do postignuća nekadašnje naše stvaralačke sposobnosti. Gledom na ovu veliku zgradu židovske budućnosti obraća se problem opstanka židovskoga naroda opominjajući i zahtijevajući na svijest dužnosti svakog cioniste kao i necioniste. Kad smo prije 25 godina javnosti doviknuli parolu obnove Izraela, tad su bili najjači prigovori naših protivnika oni, koji su sada uklonjeni političkim činjenicama. Prvoj bazelskoj deklaraciji vazda se prigovaralo, da vanjske zaprijetke ne će nikad dopustiti židovskome narodu, da osnuje u Palestini domaju. Djelo će se skršiti ne na židovskome narodu, već na nedostatku političkih pretpostava. Pa i organiziranje cionizma samog bilo je tada konzekvenca tih sumnja, osporenja, tih zaprijetaka. Volja cionizma uništila je onu skepsu i onu sumnju. Neriješen je naprotiv drugi problem, koji je na oko jednostavniji: osvojenje židovskog naroda u njegovoj cjelokupnosti. Ali oni mnogi skeptičari, koji su svoju rezerviranost temeljili na vanjskim zaprijetkama, preuzeli su promijenjenim prilikama časnu dužnost, a ta časna dužnost aktiviteta još nije ispunjena.

U prvim časovima iza postignutih političkih uspjeha pomnogostručen je broj pristaša pokreta i članova organizacije jedinstvenom brzinom. Onima, koji su kroz godine propovijedali cionizam, izrazio je židovski narod izvanredno povjerenje. U čitavoj istočnoj Evropi uzdigla je nadmoćna većina židovskih milijunskih masa zastupnike

cionizma i proglasila ih vodjama židovskog života, židovskih općina, židovskih zastupstva prema vani i prema unutra. Bujica oduševljenja obuzela je sve krugove, počam od najviših vršaka blagostanja sve do skrajnjih slojeva rada, jednako tradicionalno, kao što i moderno židovstvo.

Ali već iza kratkoga vremena porodila se opet snažna sumnja, jer iz sviju redova cionista i necionista čuje se opravdano pitanje: »Što smo sada postigli? Što možemo da učinimo, da naš put prosljedimo? Kada će postati vidljivim napredak na putu k cilju?«

Kolikogod su ova pitanja opravdana, ne može novo vodstvo cionističke organizacije da prizna konzekvence, koje se povlače iz odgovora na ovakova pitanja. Iz sadašnjeg raspoloženja smije da proizadje samo jedna parola: Intenziviranje sviju akcija cionizma, naprezanje sviju sila, e da stanje, koje je takovim pitanjima i raspoloženjima nastalo, nestane sa svijeta. U Karlovim Varima izabrana Egzekutiva prožeta sama ovim pojmljivim, skroz cionističkim i koristonosnim nezadovoljstvom, hoće da ostvari slijedeći program:

A) Nastavak političkih akcija u svrhu konačnog ustanovljenja našega prava na Palestinu, osiguranje već postojećih pozicija u Palestini u najširem smislu, naročito zaštita Jišava u smislu već stvorenih zaključaka, postizavanje neograničenih pravnih mogućnosti za opsežno useljivanje u Palestinu i naseljivanje zemlje

B) Reorganizacija cionističke organizacije, oživljavanje ukupni židovski narod u svrhu priključka k cionističkoj organizaciji.

vanje pokreta ondje, gdje jenjava. Djelovanje na sve-

C) Uredjenje izgradnje Palestine, koli akcija, koje proizlaze od cionističke organizacije, kao i onih, koje se poduzimaju zajednički s ostalim židovskim krugovima. Sistematskim i programatskim obnovnim radom treba postići, da svi slojevi u židovstvu porade oko izgradnje Palestine i da imadu potpuno povjerenje u cionističku organizaciju. Treba postići, da rad u Palestini sam po sebi postane sredstvom propagande; treba postići, da se gospodarskim uspjesima izazovu uvijek novi gospodarski uspjesi.

D) Treba postići, da svaka akcija u židovskom životu bude pod dojmom duha cionističkog idejnog svijeta. U spoznaji, da je židovski život jedna organična cjelina, u kojoj se pojedini dijelovi upotpunjuju i jedan na drugi snažno utječu, mora cionizam nastojati, da vodi kontrolu nad svim akcijama, u kojima se židovski život izražava. Jer iz veoma razgranjenog obilja akcija, koje služe uzdržanju židovstva u cijelom svijetu, hoćemo da stvorimo jednu jedinstvenu cjelovitost, koja ima da jednake služi narodu, kao i zemlji.

Na vas sumišljenici, upravlja se stoga naša opomena:

Organizujte iznova sve razne grupe i saveze, stvorite najintenzivniju akciju sposobnost na svim područjima, jer velik i širok je program cionizma, koji isto tako stvara budućnost židovskoga naroda, kao što radi na uzdržavanju židovske sadašnjosti. Obnovite idealni sadržaj vaše organizacije. Stupite u bliži kontakt židovskom životu u njegovoj cijelosti i djelujte na nj vašom idejom.

Stupite u kontakt s Egzekutivom cionističke organizacije, koju ste izabrali u Karlovim Varima. Odavde i odanle treba u jednakoj mjeri da se ispolji volja, da se stvore što tijesnije veze između svih organa cionizma, kako bi se na sve dijelove našeg pokreta moglo utjecati davajući obavijesti i poticaje, te kako da se sve za život sposobne sile cionizma stave u službu pokreta, e da bi se Palestina izgradila i cionistički pokret kao odlučni faktor svagdje došao do svijesti, židovskim narodnim masama i židovskim vodjama.

Nastavite s istom ili još većom energijom kao do sada vaš rad za namaknuće financijskih sredstava. Dajte maaser i učite davati maaser. Uvjerite židovske krugove, koji raspoložu novcem i utjecajem bez obzira kojem taboru pripadaju, da se ne mogu ni pod kojim izgovorom stegnuti

od velikog rada za Palestinu i historijske odgovornosti pred svojim narodom.

Pronadjite sve fondove, koji mogu služiti našem cilju, skupite sve sile aktivne i latentne, raspirite plamenu rev-

London, u novembru 1921.

Jerusalem.

Egzekutiva cionističke organizacije:

HAJIM WEIZMAN

NAHUM SOKOLOV

JOSEPH COWEN
GEORG HALPERN
LEO MOTZKIN
BERNHARD ROSENBLATT
JOSEF SPRINZAK

M. E. EDER
VLADIMIR JABOTINSKI
ISAK NAJDIĆ
ARTUR RUPPIN

MENAHEM USIŠKIN
BERTHOLD FEIWEL
RIHARD LICHTHEIM
HERMANN PICK
M. SOLOVEJČIK

Savezno Vijeće za godinu 1920.—1921.

Savezni Odbor Saveza Cionista Jugoslavije sazivlje

SAVEZNO VIJEĆE

za 25. i 26. decembra 1921. u 9 sati do podne u Sarajevo.

Dnevni red:

25. decembra prije podne:

1. Pozdravni govor predsjednika S. C. J.
2. Predlog S. O. u pogledu posljedica nevršenja dužnosti cionista prema Keren Hajesodu.
3. Izbor biroa i komisija.
4. Verifikacija mandata.
5. Izvještaj tajništva uz koreferate za Srbiju, Bosnu i Hercegovinu i Vojvodinu.
6. Izvještaj Palestinskog ureda.
7. Izvještaj Uprave Keren Hajesoda.
8. Izvještaj Uprave Keren Kajemeta (Ž. N. F.).
9. Izvještaj blagajnika.
10. Generalna debata.

Poslije podne:

11. Nastavak i svršetak generalne debate.
12. Podijeljenje razriješnice.

26. decembra:

13. Kulturni referat.
14. Debata.
15. Paletinski referat.
16. Debata.
17. Budžet za narednu godinu.
18. Izbori.
19. Eventualija.

Savez Cionista u Jugoslavije.

Savezni Odbor:

RIKARD HERZER, tajnik.

Dr. HUGO SPITZER, predsjednik.

Na ovaj poziv nadovezujemo slijedeće:

Sve mjesne cionističke organizacije imaju odmah provesti izbore u smislu §-a 11. pravilnika S. C. J. te imena izabranih delegata najkasnije do 20. decembra o. g. priopćiti tajništvu S. C. J. u Zagrebu i odboru za ukonačivanje na adresu »Židovska Svijest«, Sarajevo.

Upozorujemo odbore m. e. o. već sada, da će Savezni odbor iznijeti predlog, da Savezno Vijeće suglasno sa odmosnim zaključkom, stvorenim na XII. cionističkom kongresu, stvori zaključak, da nijedan cionista, koji — ma da je u položaju da to učini — ipak nije udovoljio svojoj dužnosti prema Keren Hajesodu, ne može da u cionističkoj

U Zagrebu, dne 25. novembra 1921.

R. HERZER, tajnik.

organizaciji zauzme nikakovo začasno mjesto, pa da se konsekventno ovome zaključku ne verificiraju mandati delegata, koji ovoj dužnosti nijesu udovoljili.

Upozorujemo izabrane delegate, da eventualne predloge i interpelacije pismeno s obrazloženjem podnesu pravodobno u smislu Pravilnika S. C. J., jer se inače s obzirom na kratkotrajno zasjedanje S. V-a ne će moći uzeti u raspravu.

Stavlja se do znanja, da je podnešena molba ministarstvu saobraćaja za pogodnost vožnje uz polovicu cijene sa mjesta boravišta delegata i drugih posjetioaca S. V-a u Sarajevo i natrag na mjesto njihova boravišta. Odnosne legitimacije izdavat će tajništvo S. C. J. u Sarajevo.

Radni Odbor S. C. J.:

Dr. BENO STEIN, predsjednik.

Poslije gradskih izbora

Zagrebački Židovi dokazaše, da vjeruju svojim vodjama, dokazaše, da ih u tome vjeronanju ne može pobuniti niti zastrašivanje jednog dijela zagrebačke štampe.

Od 1567 izbornika Židova pristupilo je izbornoj žari 956 — 65%; dočim je od ostalog građanstva kod izbora sudjelovalo 78%.

691 glasovnica od ukupno predanih 956 židovskih glasovnica, predano je za židovsku listinu i tako Židovi grada Zagreba i opet poslaše u zastupstvo dva nosioca svoga povjerenja, dra. Hugona Kona, odvjetnika i predsjednika židovske općine zagrebačke i dra. Marka Horna, odvjetnika.

Nitko nam ne će poreći uspjeh kod tih izbora, jer on je vidljiv. — Broj glasova, što ih je palo za židovsku listinu kod zadnjih gradskih izbora, povisio se od 496 na 691, dakle za 40%, pa dok je kod prošlih izbora od sveukupno predanih židovskih glasova za židovsku listinu palo 60%, ovaj se puta postotak povisao na 75%.

Uspjeh je to, koji će valjda biti dosta snažan, da onoj tridesetorici gospode dokaže, da nijesu imali pravo govoriti u ime Židova zagrebačkih, pa da im natjera rumen u obraz za njihovu tvrdnju, da je taj nastup zagrebačkog židovstva tek nastup jedne neznačajne grupe.

A kako bi tek rezultat izgledao, da smo reklamirali one naše bezuvjetne pristaše, čija imena nisu unešena u izborne listine. Imade ih oko pet stotina. Ali ne samo, da smo zakasnili reklamacioni rok. Svi nam moraju priznati, da naša agitacija nije ovaj puta bila odveć žilava; bila je otmjena kao uvijek, bez letaka sa vašarskom demagogijom, bez denuncijacija, bez ičega, što bi ugledu i samosvijesti zagrebačkih Židova, pa i onih koji ne spadaju u naše redove — moglo naškoditi. — Ne sumnjamo, da smo i bez reklamacija mogli imati uz malo rada još dvije stotine glasova za nas. Međutim su naši sumišljenici učinili više nego smo mogli od njih očekivati. Valja držati u

vidu, da smo tek položili iz ruku posao, što nam ga je zadavao kongres jevrejskih općina, a već smo pozivani na rad za izbore.

I baš zato, jer smo ovako preumorni pošli u te izbore, baš zato, jer znademo, da nijesmo ni iz daleka onoliko radili i stvorili koliko smo trebali i mogli, ovaj nas uspjeh veseli, jer u času, kada nas fizička snaga ostavlja, dolaze nam svi naši zagrebački Židovi sami u pomoć i čine — sami svoju dužnost. —

Vjerovali smo u naše Židove i sretni smo, što su oni sami tu vjeru u nama učvrstili.

Kada pišem o tim upravo minulim gradskim izborima, ne mogu, a da se ne sjetim svega onoga, što se ne može nazvati ugodnom sjetom.

Držim, da nam je velika nepravda učinjena sa strane cjelokupne štampe, koja je našu listinu konzekventno nazivala cionističkom. Znadem, strankama je ovaj naziv za njihovu agitaciju bolje konvenirao, ali ne znam, da li je ovako iskrivljenje jedne intencije baš najelegantnije borbeno sredstvo. Uvjeren sam, da je ta štampa — ako su joj prilike samo malo poznate — već iz imena one gospode, koja su bila upisana na našoj kandidatskoj listini, da se ispuni zakonska formalnost, morala znati, da je to listina svih Židova, osim one šačice, koji su nam na tako nedoličan način podmetnuli nogu, na koju se hvala Bogu ne poteposmo. Ne ću apostrofirati imena iz te kandidatske listine, koja su i Židovima i neŽidovima bila dokaz, da se tu radi o opće židovskom istupu, a ne o istupu cionista; ne ću da to činim, jer ne ću da danas ovako javno ranžiram bilo koga u redove, makar samo i indiferentnih, budući da vjerujem, da nam ih je naš otmeni i muževni istup toliko približio, da ih danas više ne možemo brojiti među indiferentne, a nikako među protivnike. Svima lima, ako su pravedni i samosvijesni, tad za nedolično i strašljivo držanje tridesetorice gospode može da preostaje samo još prezir.

Konačno uglavio bio još neke činjenice, koje je važno znati prije nego što čovjek pristupi ocjeni postupka gospode Siebenscheina i drugova, a na čelu im cionističko-komunističko - kapitalistički »svečovječanski« Radić-republikanski orijentiranog tvorca nje-mačkih parafraza evanđelja.

Na naše izborničke sastanke bili su pozivani židovski članovi i demokratske stranke a i Hrvatskog bloka. Nijesu bili pozivani potpisivači te znamenite deklaracije, radi koje će sigurno Savez naroda promijeniti svoje stajalište prema Židovima. Nijesu bili zato, jer su mnogi od njih prekinuli svaku vezu sa židovstvom, a moje je mišljenje, da o držanju Židova mogu samo oni odlučivati, koji s njime i u njemu žive. U prisutnosti gospode najrazličitijega naziranja unutar židovstva odlučeno je samostalno istupiti kod gradskih izbora. U dokaz toga, da se ne radi o cionističkom istupu, ponudjena je kandidatura najprije g. S. D. Aleksandru, a potom g. Šandoru A. Aleksandru. Jedan i drugi otklonili su kandidature, da dva tri dana kasnije »cionistički« istup osude. Cionistički istup, koji nudi kandidaturu S. D. i Šandoru A. Aleksandru! Pa ako gospoda u jednome svome dopisu, upravljenom našem dru. Konu tvrde, da smo varavo izvratili činjenicu, da cionisti istupaju, govoreći, da je to opće židovski istup, onda sam slobodan ustvrditi, da su ta gospoda hotice izvratila taj naš opće židovski istup u istup cionista. Oni su to toliko puta naglasili, da su Židovi već počeli u to vjerovali, pa ako su

oni ipak pristupili izbornoj žari i stavili u nju glasovnicu za listinu svega svijesnoga židovstva zagrebačkoga, tada to cionistima i cionističkoj zajednici može služiti novim kamenom kušnje, koji je ostao nesatruven, što više, koji je postao u toj borbi još čvršći.

Da živi zagrebačko židovstvo!

A Vi gospodo, koji nam navijestite obračun, dodajte, da ponovno obračunamo. Velim ponovno, jer mi smo prvi obračun s Vama napravili kod izbora za židovsku općinu. Od toga vremena naš se je aktivum povećao, dokazali smo Vam to i kod ovih izbora. Medjulim, ako držite, da ste toliko jaki, da možemo ponovno računati, dodajte, samo pazite, da obračun ne bi i opet svršio s Vašim stečajem.

Sime Spitzer.

Iz židovskog svijeta

Naši mrtvaci. Zadnji mjesec upravo je strašno harala smrt među židovskim književnicima i učenjacima, otevši nam najbolje i najuglednije naše radnike na kulturnom polju.

21. novembra sahranjen je uz pralnju svojih prijatelja i šlovaoca dr. Miha J. Ber, dičevski, ili kako se je sam nazivao M. J. Bin-Gorion. Tiho i čedno kako je živio i djelovao sahranjen je. Berlinska židovska općina dala mu je počasni grob.

Berdičevski jedan je od nastarijih hebrejskih pisaca. Bavio se najprije rabinskom književnošću, a kao književnik prošao je sve faze do modernog romana. Poznata je njegova borba protiv Ahad Haama, u kojoj je tražio nove ideale, općenito ljudske vrijednote. Berdičevski često je napao oficijelni cionizam, a njegovu protivnost možemo tumačiti neobuzdanim njegovim temperamentom, koji nije mogao trpiti partijske stege. Ipak se svaka njegova kritika čitala velikim interesom. Vazda je tražio židovskog čovjeka, što se najbolje vidi u njegovim zadnjim romanima. Nepregledan je broj njegovih radova. Već preko 35 godina piše romane, pripovijesti, novele i publicističke članke, u kojima obrađuje sva pitanja naše sadašnjosti i prošlosti na svoj osebjuni način. Naročito zadnjih godina vraćao se opet prošlosti. Njegove su pripovijesti izašle i u njemačkom jeziku. Jevrejska nakladna knjižara Sybel preuzela je zadaću, da izdaje njegova djela, tako da ćemo sada tek moći pravo ocijeniti njegovo djelovanje.

A. D. Idelson. 7. decembra umro je u Berlinu nakon kratke bolesti ugledni žurnalista i političar, najugledniji vođa i odgovorniji ruskog cionizma Abraham Idelson, u dobi od 57 godina.

Još u osamdesetim godinama 19. stoljeća osnovao je sa svojim prijateljima društvo »Bene Cijon« iz kojeg su proizašli vođe ruskog cionizma i ruskog židovstva kao članov, Uliškin, rabi Maase, Tjomkin, Hisin i drugi. Idelson priključio se odmah političkom cionizmu, kojemu je posvetio najbolje svoje sile. On je tvorac Helsingsforskog programa. Idelson osnovao je »Rasvjet«, oficijelni organ ruske cionističke organizacije, kojemu je bio i urednikom. U Londonu uređivao je zadnje vrijeme »Haolam«. Na boravku u Berlinu zadesi ga nakon kratke bolesti smrt.

Dr. S. A. Poznanski. U Varšavi umro je 6. decembra novoizabrani vrhovni rabin dr. Samuel Abraham Poznanski. Sa S. Poznanskijem nestaje jedan od najvećih

majstora moderne židovske znanosti, koji je bio neumoran radnik. Nemoguće je u kratkom okviru jedne bilješke iznijeti sve ono, što je taj muž stvorio na polju židovskog znanstvenog rada. No Poznanski nije bio samo učenjak, on je bio i rabin i političar. Na vrlo eksponiranom mjestu, u tvrdji poljsko-židovske asimilacije varšavske velike sinagoge, nije nikad tajio svoju pripadnost cionističkoj organizaciji. Velike zasluge stekao je Poznanski populariziranjem i širenjem jevrejskoga jezika, kojim se vazda služio. Zadnjih godina bio je upravitelj državnog seminar za židovske učitelje, a vjerojatno dobio bi i mjesto na sveučilištu u Jeruzalimu, da ga nije nagla smrt otela iz redova židovskih boraca.

Horthy krivac pogroma. Po budimpeštanskom dopisnom uredu izdano izvješće o napadajima legitimističke opozicije na vladu Bethlena potpunoma zašućuje optužbu protiv Horthya, kojom ga se okrivljuje radi umorstva. Fridrich saopćio je, da je morao čuvati vodju stranke malih poljoprivrednika Szaboa od Nagyatada od Horthyevih ubojica, koji su ga htjeli baciti u Dunav. Szabo je to potvrdio.

Iza toga uzeo je riječ Stjepan Barczy, koji je bio ministar pravde u ono vrijeme, kad je Hejjas izveo umorstvo u masama. Nakon njega javio se i državni tajnik Karlo Rassay. Obojica izjaviše, da su htjeli ubojice od Siofoka i Orgovanya staviti pred sud i naredili kazneni progon, ali Horthy, koji je tada bio vrhovni zapovjednik narodne vojske, dao je zapovijed, da se kazneni progon ima obustaviti.

Čulo se povika: Horthy, dao je svojim časnicima otvorene zapovijedi sadržaja: »Ovlašćujem Vas na izreku osude, te da je odmah izvršite«. Takove zapovijedi dobili su Pronay i Hejjas. Svaki časnik iz Segedina i Siofoka imao je takovu zapovijed u džepu.

Predsjedatelj morao je prekinuti radi zagušne larme sjednicu. Ministar predsjednik Bethlen doviknuo je predsjedniku Botliku: »Zašto dopuštate takove govore? Ja sam sve zabilježio i bit ćete pozvani na odgovornost!« Botlik odgovorio je: »Tražite si tada drugoga predsjedatelja!«

Židovska emigracija iz Rusije. Nedavno održanoj sjednici komisije Lige Naroda za smještenje ruskih emigranata pribivali su i Lucien Wolf za lku i Mister Aberson za Egzekutivu židovske svjetske pripomoćne konferencije. Predsjedatelj dr. Nansen izjavio je, da će uslijed židovske požrtvornosti biti moguće ruske bjegunce opskrbiti za sljedeći mjesec. Lucien Wolf predložio je izvješće o položaju židovskih bjegunaca u Besarabiji, te je zaključeno, da će predloge dostaviti rumunjskoj vladi, koja će tako stupiti u uži kontakt sa Savezom Naroda u tom pitanju.

Ruski pučki komesarijat za spoljašnje poslove javlja, da se Židovima, koji žele poći u Palestinu, ne će praviti poteškoće, ako kod komesarijata direktno zatraže putne isprave.

Nasljednik ministra Solovejčika. Nakon izbora dra. Solovejčika članom Egzekutive živo se u židovskom novinstvu raspravljalo pitanje njegovog nasljednika. Većina držala je, da će ministarsku listu preuzeti dr. Bruckus. Na upit židovskoga lista »Unser Freund« odgovorio je Bruckus, da je ta vijest potpuno neispravna.

Zakon o državljanstvu Židova u Rumunjskoj. Rumunjska vlada sprema zakonsku osnovu o uređenju državljanstva Židova, koju

će doskora predložiti komori na pretres. Cijonistički organ »Ulj kelet« bavi se tom viješću i ustanovljuje, da je uređenje pitanja za Židove u Sedmogradskoj suvišno, jer je to već uređeno aneksijom deklaracijom i mirovnim ugovorom. Drugačije stoji sa židovstvom stare Rumunjske, čija jednakopravnost još nije zakonski fundirana. Pitanje je, da li novi zakon ne znači pogoršanje položaja Židova u anektiranim predjelima. Članak završuje: židovstvo Sedmogradske ne će imati nikakove koristi od novoga zakona, ako će se provesti u duhu starih liberala. Ove liberalne emancipacije nihi su iskrene, nihi shvaćaju bit, a njihova je glavna pogriješka, da njima prevladavaju konfesijski momenti.

Nikada se ne emancipuje živ narod, već samo konfesija. Prije je i to bio napredak. Ali danas smo već za korak napredovali. Državljeni židovske konfesije smatraju se sinovima židovskoga naroda, a jednakopravnost imade samo onda vrijednost, ako je bazirana na jednakosti narodnih prava. Židovstvo Sedmogradske očekuje zakonsko priznanje u tome smislu.

Iz cijonističkog svijeta i Palestine

Washingtonska konferencija i cijonističko pitanje. Žid. dop. ured javlja: U vezi sa već javljenim uspjehom Sokolova u Washingtonu povodom njegovih konferencija s Balfourom i članom francuske delegacije Berthelotom, doznajemo iz vrlo pouzdanog vrela: Prigodom sastanka s Balfourom, koji je uslijedio na inicijativu predsjednika Hardinga, došao je predsjednik u razgovoru i na cijonizam, te je tom zgodom Harding tvorcu Balfourove deklaracije izrazio svoj duboki interes i osobitu naklonost za cijonistički pokret. To je prvi slučaj, da je poglavar Udruženih država iz vlastite inicijative sa stranom državom govorio o pitanju židovskih prava na Palestinu. Nakon konferencije Sokolova s Fletscherom, Acting Secretary of State, imao je Sokolov sastanak sa Balfourom, u kojem ga je informirao, da je našao kod viših američkih činovnika velik interes za otvorenje vrata Palestine za veliku židovsku emigraciju sa Istoka Evrope. Sokolov je naravno tom zgodom ponovno naglasio nuždu što skorije ratifikacije palestinskog mandata. U francuskoj delegaciji razgovarao je g. Sokolov s Berthelotom i s drugim članovima o aktualnim pitanjima.

Sokolov u američkom državnom departementu. Nahum Sokolov primljen je zajedno sa članom američke cijonističke Egzekutive A. Goldbergom u američkom državnom departementu. Sokolov imao je odulji dogovor sa Fletscherom o cijelom nizu aktualnih cijonističko-političkih pitanja. Državni podtajnik saslušao je najvećim interesom Sokolova i uvjeravao ga, da će američka vlada rado podupirati cijonistička nastojanja. Izjavu o mandatima, koju je svojedobno Hughes upravio na Savez naroda ne odnosi se na osnutak Židovske narodne domaje u Palestini.

Brandeis posjetio Sokolova. Vrhovni sudac Brandeis posjetio je Sokolova, te je s njim dulje vremena konferirao. Ovaj posjet izazvao je u New-Yorku veliku senzaciju, jer je to nakon rascijepa u američkoj organizaciji prvi susret Brandeisa s vodjama cijonističke svjetske organizacije. Kako doznajemo nije se radilo o zagladjivanju konflikta između Brandeiseve grupe i svjetske

organizacije. Brandeis izjavio je Sokolovu, da on i njegove pristaše imadu najveći interes na cijonističkome djelu, te je dao Sokolovu mnoge praktične upute za što uspješniji rad u Sjedinjenim Državama.

Arapsko-židovski odnošaji. »Daily Telegraph« donio je izvješće svoga diplomatskog korespondenta, u kojem se među ostalim veli: Doznajem, da će ministar Churchill u naredno vrijeme primili neke vodje cijonističke organizacije, koji žele, da odbiju neke napadaje protiv cijonističke organizacije u Palestini, i da protestuju protiv zahtjeva arapske delegacije u Londonu, koja traži ukinuće Balfourove deklaracije. Ne vjerujem — veli dopisnik — da cijonisti treba da se boje u pogledu zadnje točke. Ovo obećanje dano je nakon dobrog promišljanja. Ima doduše pitanja, koja se odnose na interpretaciju i upravu, o kojoj može biti diskusije. Diferencije između Židova i Arapa mogle bi se zagladiti u konferenciji zastupnika Židova, Arapa i britske vlade.

Budućnost semitske rase. Na grobu nedavno umrlog orijentaliste dr. Ignaca Goldziehera držao je poznati arapski učenjak Abdalla Miskoni ovaj govor: »Na grobu besmrtnoga Ignaca Goldziehera neka teku i arapske suze.

Mučeno mađarsko židovstvo može, da bude ponosno, da je usred tolikih boli, ponižavanja i preziranja u slanju svijetu pokazati, koliku veliku duševnu snagu može da dađe čovječanstvu. Izvan znanstvenog svijeta malo je ljudima u Ugarskoj bilo poznao, kakav je veliki genij bio taj muž. Ali u inozemstvu, a naročito na Orijentu i u arapskome narodu, bilo je ime Goldzieher poseban pojam visoke vrijednosti. Židovstvo gubi u njemu odličnoga svoga sina, ali arapski narod i velikoga majstora, vrelo svijella, čije zrake prosvijetliše tradicije našega naroda, veselje i ozbiljnost naše vjere i cijele naše kulture. Goldzieher imao je uslijed velikog svog stručnog znanja znatan utjecaj na druge orijentaliste u arapskom pitanju, a za nas je bio apostol na zapadu. I zato susretali smo mi Arapi njega sriđaćnom ljubavlju, a u njemu židovstvo, koje smo uvijek smatrali bratskim narodom.

Neka zamukne svadja, neka prestane borba u ovom svefom času! Nesporazum radi Palestine, koji danas razdvaja dva bratska naroda, može da se ukloni, kako nas je učio veliki duh Goldziehera, samo ujedinjenjem sila obih naroda. Ruku u ruku moramo da radimo za slavnu budućnost semitske rase. Moja židovska braćo! U osjećaju svega toga oplakuje i arapski narod s vama u smrti sina vašega naroda i svoju krv, svoga apostola«.

Imenovanje guvernera od Hajfe guvernerom Jeruzalima. Arapski list »El Salam« u Hajfi javlja, da je doznao iz pouzdanog izvora, da će guverner Hajfe Symes doskora biti imenovan guvernerom Jeruzalima na mjesto generala Storrsa. Guverner Symes uživa povjerenje i simpatije svih slojeva pučanstva, pa bi stoga njegov poziv u Jeruzalim pučanstvo Hajfe vrlo požalilo.

Opća hipotekarna banka za Palestinu. Vrhovni komesar Palestine odobrio je upis hipotekarne banke pod imenom »General Mortgage Bank of Palestine Ltd.« s nominalnim kapitalom od 200 hiljada funti sterlinga. Za sad izdane su akcije u visini od 500 hiljada funti sterlinga, koje je preuzeo Jewish Colonial Trust. Statuti hipotekarne banke dopuštaju sve vrste hipotekarnih poslova. Već prije upisa podijelili su se dugotrajni krediti i hipoteke do iznosa od 34 hiljade funti sterlinga za male kuće u Jafi. No-

vac za to uzeo se od Keren Hajesoda. Keren Hajesod dobit će ove sume povraćene obligacijama banke, te će u najkraće vrijeme povisit svoj ulog na 50 hiljada funti. Izdavanjem obligacija započet će se skoro, pa će moći da investiraju velika kapitalija židovske općine, korporacije, institucije i pojedinci.

Važnost osnutka ove hipotekarne banke ne može da se dosta ocijeni. Ako uočimo veliki nedostatak kuća i visoke najamnine u Palestini, koje jako priječe gospodarski razvoj, shvatit ćemo, koji će utjecaj moći, da zadobije hipotekarna banka na cjelokupnu emigraciju i kolonizaciju. Keren Hajesod je ovim prvim korakom osnutka ove banke izvršio prvi rad za obnovu.

Iz Jugoslavije

Svim mjesnim cijonističkim organizacijama! Na molbu Saveza cijonista Jugoslavije u Zagrebu Gospodin Ministar Saobraćaja svojim riješenjem Ms. br. 40.618 od 4. decembra odobrio je podvoz uz pola cijene svima delegatima, koji će učestvovati na godišnjem kongresu Saveza cijonista u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, koji će se održati u Sarajevu od 25. do 27. decembra 1921.

Učesnici ovoga kongresa kupit će na polaznoj stanici cijelu kartu, koja će im važiti i za povratak, ako uvjerenjem Saveza dokazu, da su bili na istom.

Odnosne legitimacije dobit će učesnici u Sarajevu.

Povlastica će važiti od 22. do 31. decembra 1921. zaključno.

Ovo se saopćava m. c. o. s tim, da su sve željezničke direkcije već obaviještene.

Izbori za Savezno Vijeće Saveza Cijonista Jugoslavije, koje će se održati dne 25. i 26. decembra o. g. u Sarajevu, obaviti će se dne 18. o. mj. od 10 do 12 sati prije podne u prostorijama Saveza Cijonista Jugoslavije (Ilica 31. III.)

Tom zgodom ujedno dajemo svim sumišljenicima do znanja, da svaki, ko se pravodobno prijavi može Vijeću pribivati kao gost. Ministarstvo saobraćaja dozvolilo je 50% popust za vožnju u Sarajevo i natrag na svim državnim željeznicama.

Rezultat izbora za gradsko zastupstvo u Zagrebu. Kod izbora za zagrebačko zastupstvo predano je za židovsku listinu 691 glas od 956 židovskih izbornika, koji pristupiše izbornoj žari. Židovska je listina prema tome dobila dva mandata, te su izabrani gradskim zastupnicima gg. dr. Hugo Kon i dr. Marko Horn.

Ova je izborna borba za nas Židove bila dobra škola. Upoznali smo ponovno, da nam još valja mnogo raditi, da iskorijenimo u židovskim redovima duh geta, onaj duh, koji se plaši vlastite sjenke. I ako se velik broj Židova dao zastrašiti novinskim pisanjem, te gotovo 40% nije glasovalo, ipak nas ispunjava zadovoljstvo, što je broj naših glasova od prvog našeg istupa (496) za 40% porasao. Mi čvrsto vjerujemo, da će se Židovi osvijestiti i otresti se straha uvidjevši, da je ipak najčasnije istupati pod svojim barjakom, a rad izabranih naših zastupnika u koliko će se im za nj pružati prilika dokazati će, da se i ne zatajujući svoju pripadnost židovskoj zajednici može da vrši plodonosan rad u interesu i na korist općenitosti.

Darivanje povodom hanuke. Izraelitsko gospojinsko društvo »Helene Prister« u Za-

grebu darivalo je siromašnoj židovskoj djeci povodom skorašnjih hanuka blagdana odijela, cipela, kapute, rublje, zimске čarape, te slatkiša. U jednom razredu je oslovio sakupljenu djecu s nekoliko riječi ravnatelj škole g. dr. M. Margel, a zatim su gošpođe društva dijelile djeci darove. Tom je zgodom nadareno 120 djece. Gospojinsko društvo sjelilo se i naših staraca i starica u Schwarzovom Domu, te su i njima poslali razni darovi.

Oko varaždinskog Kahala*).

Mjeseci septembar i oktobar tg. bili su za naš Kahal osobito interesantni, te su u inače vladajuće mrtvilo unijeli nešto života, pruživši time dokaz, da ispod pepela tinja žeravica, te da se ipak približaje vrijeme, kadno će se te žeravice pretvoriti u živu vatru pravog »židovstva«.

Po kronološkom redu kao prvi događaj imade se registrirati odlazak našeg rabina dra. Isidora Kohna, koji usprkos svoje izvanredno velike učenosti i inteligencije nije mogao (ili htio) da se prilagodi ovdašnjim prilikama; njegovo suviše »moderno« shvaćanje rabinskih dužnosti nije našlo odziva u krugovima naših općinara.

Sada stoji općina pred izborima novog dušobrižnika, pak će joj biti zada-

* Radi obila materijala možemo tek danas donijeti ovaj dopis.

ćom, da na to mjesto postavi čovjeka, koji će — zadojen idejama modernog židovstva — imati dovoljno spremne i ustrajnosti, da dovede u sklad religiozne osjećaje naših općinara sa modernim naziranjem, te da našu mladež odgoji u duhu savremenog, uspravnog židovstva.

Početkom jesenskih blagdana navršio je ovdašnji kantor, gosp. Žiga Blumschein 50. godinu svojeg službovanja u našoj općini.

Taj događaj proslavljen je vrlo svečanim načinom. Na dan proslave obdržavana je u pol 5 sati svečana sjednica općinskog odbora i bog. vijeca u prisuću reprezentanata svih židovskih društava i mnogobrojnih općinara, kojom je prilikom predsjednik Dr. Hinko Blau izrekao vrlo lijep svečani govor, te uručio svečaru počasni novčani dar židovske općine upodpunjen prinosima židovskih društava, te svijuju općinara. Nakon dirljive zahvale jubilara otpraćen je isti u hram, gdje ga je na ulazu dočekalo predstojništvo hrama uz nadkantara g. Vilčkovića i otpratilo ga do njegovog mjesta, a zatim je odslužena svečana služba božja.

Rijetka ta proslava proslavljena je tako vrlo lijepo i dostojno, a po naročitoj želji samoga jubilara kao interna proslava varaždinske žid. općine.

Dana 9. listopada obavljani su izbori za općinski odbor i bogoštovno vijeće; općinski je odbor naime prije izminuća svoje legalne izborne periode, a povodom nekih nastalih nesporazumaka i neosnovanog trvenja, naročito u poreznim stvarima držao shodnim, da raspiše nove izbore.

Nakon vrlo intenzivne i oštre izborne borbe, kakove ne pamti varaždinska žid. općina, pobijedila je listina konzervativne plutokracije, ali polag svega naprezanja toj grupi ipak nije bilo moguće zapriječiti, da u odbor ne adje nekoliko »revolucionaraca« i »bolševika«.

Odbor konstituiran je kako slijedi: Predsjednik Dr. Hinko Blau, podpredsjednik Hinko Blis, tajnik Dr. Oskar Pulgram, blagajnik Gijula Schwartz. Odbornici: Broth, Deutsch, Herzer, Höningsberg, Hirschl, kot. sudac, Mittler Dr. Spitzer, Dr. Taussig, Weinberger i Strauss.

Dječja Hanuka predstava. Dne 1. januara biti će u velikoj dvorani »Musical Halla«, Nikolićeva ulica, dječja Hanuka predstava. Ulaznice dobivaju se u preprodaji u »Židovu« Ilica 31. III. ili na dan priredbe na blagajni. Početak tačno u pol 3 sata poslije podne.

Bar micva. U subotu, dne 17. o. mj. biti će u ¼ 10 sati u zagrebačkom hramu bar micva Zdenka Bornsteina.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

Iskaz darova br. 24. od 28. novembra do 12. decembra 1921.

Opći darovi.

Koprivnica: Beno Wolfensohn i Zlatan Heinerich za prodane barjačice 172.—. Umjesto cvijeća na grob pok. Mavre Steiner daruju: Dušan Marić 100.—, Ženika Singer 50.—, Aleks Singer 40.—, Hermina Mayer 30.—, po 20.— Matilda Weiss, Jakob Weiss, David Rosenfeld, Drag. Hahn, Gerson Handler, po 10.— David Deutsch, Ružica Fuchs 60.— 562.—

Tuzla: Prig. Beritmila u kući Cadika Levy daruju: Josef Pesach 200.—, po 80.— H. Herman, Cadik Levy, po 40.— Maks Leitner, Rena Alkalay, Breiner, po 20.— Josef Finzi, Binjo Altarac, Mento Papo, Josef Hajon, Zumbul Konfino, Levi Jakob, Jos. Romano, Salz, M. Pinto, A. Finzi, Rašela Altarac, Aron Schönwald, M. Fürth, Aron Finzi, Salom Behara, Bencion Levi, E. Kabiljo, Blatt, M. Krauss, po 12.— Eliša Papo, Izak Salom, po 10.— Miko Konfino, Beja Levi, Cvi ben Josef, po 6.— Kränberger, po 4.— A. Nagel svega 924.— Prig. srebrnog pira Mirte i Josefa Pesacha sabrao Rubiček 1600.— 2524.—

Vinkovci: N. N. 150.—, kod licitacije 150.—, N. N. 100.— 400.—

Varaždin: Prig. proslave pedesetgodinšnice Ferdinanda Schönwalda daruju: po 100.—: supruzi Marko Hirsch, supruzi Herman Herzer, Ferdinand Schönwald, po 40.— Johana Schönwald 340.—

Darugar: Hugo Alt 200.—, Žid. oml. društvo sakupilo 104.— 304.—

Kula: Hilda Gerber 12.—

Zagreb: Aleks Weiss za promjenu novca 20, N. N. 40.—. Juda Levi sabrao: društvo kavane »Medulić« 120.—, po 100.— Aleks Sonnenfeld, Milan Hirschler, Moško Poljokan, po 60.— Emes, po 40.— Schwager, po 20.— Weinberger, Edo Neufeld, Slavko Hirschler, I. Spitzer, Haas Zarko. Za izg. oklade: Dr. A. Licht 100, Simo Spitzer 90.—, Fela Baum 40.—, Slavko Hirsch 20.— 910.—

Novisad: Prig. svatova Olge Krauss—Gabor Darwas daruju: Laslo Darvas 100.—, po 50.—

Sam. Kraus, Filip Darvas, Gabriel Darvas, Nikola Kraus. Prig. svatova Selme Grossmann—Oskar Neumann daruju: Handler i Vadas 400, po 200.— Oskar Neumann, Sigm. Grossmann, Selma Grossmann, Adolf Handler, A. Handler, po 100.— Salomon Vilmos. Karl Weisskopf, Joco S. Javonović 2100.—

Beograd: Na svatovima Adjen—Jeftovljević 2600.—, Tajtacak—Mošić 2200.—, Kobi—Rubenović 436.—, Bencijon—Zunaka 774.—, Baruch—Cohen 540.—. Na prstenju Bencijon 600.—, po 400.— Berta i Abraham Anaf, Jos. Deutsch, Hermann Munk, A. Satner, Jul. Händel, po 200.— I. Anaf, Benjamin Fleischer, Rešovsky A. F. Krauss, R. Kohn, M. Goldstein, G. Weiller, A. Munk, K. Šatner, po 240.— R. Freier L. Freier, po 120.— Z. Fried, po 100.— M. Singer, po 80.— F. Efraim, L. Mayer, S. Cohen, I. Mayer, Ž. Fried, M. Munk S. Fleischer, R. Steiner, Z. Steiner, po 60.— J. Cohen, G. Burlan, po 40.— L. Fein, I. Šlang, J. Weiller, E. Nachman 12.670.—

Sarajevo: Dio čistog prihoda II. oml. sleta 1760.—. Na polublagdane sabr. kod Abrahama M. Kabije prema iskazu Ž. S. 1150.—, na Beritmilu kod L. Katana (Brčko) 1050.—. Elias Zwecker 500.—, Izidor H. Kabiljo umj. vijenca gdje. Salom 200.—, Izidor Herman prig. rođenja kćerke 100.—, M. Papo 51.40. E. Papo umj. cvijeća zarukama Regine Papo 49.—, N. N. 20.—, dr. Žiga Bauer umj. pristojbe sjedala u hramu 180.— 5051.18

Gradačac: Beta Kon 20.—, Matića Kabiljo umj. cvijeća zarukama Sara Alkalay—M. Nussbaum 50.— 70.— 24.913.18

Škrabice.

Zagreb: Menza 260.—

Koprivnica: Omladinsko udruženje 254.—, Hinko Hirschl 112.—, Svratište Križ '95 461.—

Sarajevo: Specifikacija slijedi u slijedećem broju 5318.82

Vinkovci: Čitaonica 86.60, Marton 200.—, Zilzer 200.—, Gross 116.41, Kaiser 94.—, Hir-

twel 92.—, Deitelbaum 71.80, J. Schlesinger 54.82, Hirschfeld i Schlesinger 30.—, Brichta 18.14, Čitaonica 5.28, Šlomović 2.60 971.80

Beograd: Miše Saso 184.—

Gradačac: Artur Kraus 40.—, Benjamin Kabiljo 40.—, Menah. Kabiljo 40.—, A. Rotenberg 20.— 140.— 7275.62

Masline.

Zagreb: Irena Büchler u gaj Stefe 40.—

Sisak: B. Meov n. i. pok. Milana Engla u vrt Lazara Meova 50.—

Novisad: Simon Taler u gaj Jehude J. Brandeisa 200.—

Otočac: Štefica Matijević n. i. i vrt. pok. roditelja Ilke i Pinkasa Spiegel 150.—

Vinkovci: Emi Lederer 40.— Herzog n. i. Ernest 40.—, Mechner 80.— 160.—

Kula: Viktor Sonnenfeld n. i. pok. majke Šarlotc Sonnenfeld 200.—, Terezija Steiman prig. god. smrti pok. majke Rosalije Steiman 25.—, Hilda Gerber n. i. majke Julije Gerber 50.— 275.—

Bjelina: Prig. smrti roditelja Braće Danon daruju isti u šumu dr. Herzla 100.—

Sarajevo: Henrieta Thau prig. obl. smrti Josefa Thau u gaj Johanana 200.—, Albert i Heim Ozmo prig. smrti Avram Haham Ribi. Moše Nisim Papo na 26. adara 5681. 250. 450.— 1425.—

Darovi kod tore.

Bjelovar: Lavoslav Beck 500.— Jakob Fürst 400.—, po 200.— Rudolf Weber, Mavro Ackermann, Ignac Fürst, Gustav Hirschl, po 100.— Mor. Pollak, Izidor König, Ignac Löwy, Josip Rausnic, po 50.— Bernad Kraus, dr. Gottlieb, Ignac Schreiber, Makso Szomogy, Hugo Schulhof, Bertold Tauber, po 25.—, Herman Epstein, po 20.—, Oskar Krauss 2445.—

Koprivnica: Dr. Lav. Fischer 600.—, Ignac Schwarz 150.—, Benko Schwarz 100.— 850.—

Bijeljina: Poslao A. Romano (specifikacija slijedi) 3500.—
 Daruvar: Salamon Gross 500.—
 Beograd: po 200.— Moša D. Levi, I. G. Zuhaka, Haim S. Cohen, M. N. Levi, po 400.— E. Rauman N. I. Arneti, po 100.— J. Alkalay, po 80.— I. Jenuša, po 40.— N. N. David N. Eškenazi, A. Steiner 1900.—
 Sarajevo: Albert Alkalay 500.—, po 200.— David Danon, dr. Nachmias, dr. Diamant, dr. Wessel, Adolf Kohn, Bernh. Landau, po 170.— dr. David, po 100.— Avram Altarac, Moric J. Levi, ing. Sumbul, Albert Ozmo, Ign. Cigler, po 65.— Oton Hofbauer, po 50.— M. Papo Santo Capon, Aron S. Albahari, Leon Romano, po 40.— Moric Levi Poljokan, Izrael Schuster, po 20.— David Schuster, N. N. Sadik Levi i Albert Romano 2725.—
 Novisad: po 1000.— Balint Kovac, Eugen Klein, Arnold Szkely, Oskar Neuman, po 500.— Bernh. Ernest, Moric Iritz, Mat. Levy, Sigm. Handler, Simon Rainer, po 400.— Eman. Stein, B. Kovac, Sigm. Grossmann, po 300.— Bela Fischer, po 200.— Sigm. Schönberger, Jak. Hochberg, J. Löwenberg, Leop. Neumann, Sam. Bokor, Ed. Kraus, Simon Pilischer, Bernh. Ernst, Emil Almuslino, dr. Matijas Sattler, Mihael Löwinger, Elias Goldberger, po 100.— Jos. Abranyi, dr. Eduard Freund, Alois Fischer, M. Löwy, Heinrich Vogel, Mor. Farkaš, M. Gező, Wilh. Jellinek, Simon Ornstein, Ljud. Steiner, Maks Kasovitz, Vilim Singer, Leop. Weltmann, N. N. Moric Schlanger, Weinfeld, M. Grünberger, Sam. Bokor, dr. Ed. Freund, Ed. Kraus, Jul. Frank, Ign. Kohn Ad. Levi jun., Jos. Golz, Oskar Neumann, Leop. Frank, M. Kraus, dr. P. Schwarz, Leo Klein, po 70.— Desider Manheim, po 50.— Mano Hered, dr. A. Manheim, Mano Blau, Markus Bošković, Armin Fodor, po 30.— Leop. Stern, Aleks. Remete, Arp. Lederer, po 25.— Heinrich Schönberger, Armin Halas, po 20.— Simon Breuer, Izo Moses, M. Kritzler, Oton Mandl 15465.—

Samoopozovanje.

Sarajevo: Žid. nar. društvo 600.—, Žid. ašk. gospoj. društvo 330.—, Bernardo Klein 450.—, Alb. Alkalay 300.—, Menahem Papo 240.—, Simha Salom 170.—, Jehuda J. Montilja 120.—, Izak Perić 120.—, Avram Maestro 90.—, dr.

Žiga Bauer 90.—, Haim Ozmo 90.—, S. Jakob Levi 60.—, Jos. Ferera 60.—, Salamon H. Levi 50.—, Moise J. Maestro 45.—, Ella Pardo 30.—, Milka Hirschl 36.—, Jak. Konforte 24.—, G. Farhy 12.— 2917.—
 2917.—

Nahla.

Bijeljina: Buki Baruch 80.—, po 40.— Sarika Baruch, M. Leparski, Daniel Baruch, po 20.—, Flora Altarac, Izidor Baruch, Mošo, Hana Baruch, Danon Miko, Joh. Schwarzberger, A. Grünfeld, M. Nussbaum, Š. Alkalay, S. Montilja, M. Altarac, R. Baruch, Jak. Danon 481.—
 481.—

Radničke kuće.

Bijeljina: Na sastanku kod Rose Schwarzberger daruju Buki Baruch 28.—, po 20.— Mošo Baruch, A. Grünfeld, R. Schwarzberger, M. Nussbaum, M. Danon, A. Grünfeld, Šarika Baruch, Rifka Baruch, Flora Altarac, Šarika, Munio, Jak. Danon i razno 6.— 274.—
 274.—

Za Nordauov grad.

Vinkovci: Sa utakmice Osijek—Vinkovci 2300.— u društvu Gross, dr. Stanić, Reich i Brichta sabrao Zdenko Brichta 572.—, Prig. svatova Malvine Šlomović—Šandor Mader sabrali Erich, Egon i Zvonko 466.—, utržak barjačica 400.—, Morenu za knjige 250.— Emi Lederer 20.—, N. N. 20.— 4028.—
 4028.—

Dječji sab. arci.

Zagreb: Ella Weiller 202.—, Oton Kastl 400.—, Jakob Heršković 240.—, Ivo Roth 224.—, Oton Halpern 120.—, Emil Kollin 1085.—, Josip Kraus 267.—, Žiga Singer 130.—, Oskar Kastl 300.— 2968.—
 Gradačac: Kabiljo Danko 85.—, Moric 85.—, Albert 157.—, Goldina 104.— 431.—
 Vinkovci: Zdenko Brichta 494.—, Jizhak Rosenberg 334.— 828.—
 4227.—

Obnosa Palestine.

Varaždin: David Löwinger 50.—, Edo Bauer 10.—, Albert Pollak 5.— 65.—
 Beograd: Razni dobrovojni prilozi 13.940.— 14.005.—

Obiteljska dar. knjiga.

Vinkovci: Prig. Beritmila u kući Mavre Augenfelda sabrano 940.—
 Zagreb: Supruzi Manfred Sternberg prig. rođenja kćerke 400.—
 Sarajevo: Moses Schneetreppl prig. vjenč. kćerke 200.—, prig. »Fadas« kćerke sabr. kod Cipore i Avrama Altarac 1590.—, Umjesto cvijeća prig. rođenja sina Berte i Alberta Alkalaya daruju: Bukica Moric Finci 50.—, Matilda Montilja 50.— Na Beritmila sabr. 2180.— Povodom ozdravljenja Haima Levi daruju umj. cvijeća Sara i Jok. Levi 200.—, Bukica Finzi 100.—, Matilda Montilja 100.—, umj. čestitke Sidi Kabiljo daruju Esperanca Papo 50.—, Erna Altarac 30.—, Na »Fadas« sabrala Bertica Gaon 1630.— Na zarukama Regine Papo dar. umj. cvijeća Esperanca Papo 40.—, Flora Simon Papo u spomen pok. sestre Olge Levi 200.—, Prig. zaruka Sal. Kabilje sa Rikicom daruju Flora Kabiljo 200.—, Moric S. Kabiljo 100.—, Bukica Finzi 50.—, Mat. Montilja 50.—, Na »Fadas« kćerke Hane Salom sab. 600.—, Umj. cvijeća pri. zaruka Buče Salom—Silvio Papo daruju: Sara i Jakob Montilja 200.—, Matilda i Moisa Montilja 200.—, Albert i Luna Abinun 50.—, U kući Cesara Danona sab. 1980.—, kod zaruka sab. 1580.—, dr. Žiga Bauer prig. rođenja kćerke 200.—, Gizela Gross 200.—, »Moria« umj. cvijeća 500.—, M. Montilja 50.—, Silvio Papo 500.—, Ernst Hirschl 300.— Prig. zaruka Rahele Maestro—Sal. Romano umj. cvijeća Rena J. Finzi 100.— Moric i Izak Papo 60.— 13.340.—
 14.680.—

Pregled

Unišlo je iz Hrvatske Slavonije i Dalmacije	K	17.572.80
Bosne i Hercegovine	K	37.322.—
Srbije	K	28.694.—
Vojvodine	K	18.052.—
	K	101.640.80

Unišlo je svenkupno od 1. siječnja 1921. do 12. prosinca K 1,163.158.17.

Javna zahvala.

Prigodom smrti naše premile supruge, majke, kćerke, sestre,

gdje. Eme Weiss

stigli su nam sa svih strana toliki izražaji saučešća, te nismo u stanju da se pojedincima zahvaljujemo, pa zato činimo to ovim putem.

U Zagrebu, dne 9. decembra 1921.

Obitelji:

Mijo Weiss i Deucht

WIENER BANK-VEREIN HRVATSKA PODRUŽNICA

Jelačićev trg broj 5. — ZAGREB — Jelačićev trg broj 5.

WIENER BANK-VEREIN, Filijala Beograd, Jakšićeva ulica br. 3. Brzajavni naslov: „Bankverein“. — Uplaćena dionička glavnice i pičuje: K 900.000.000.—

Obavlja

Kupuje i prodaje sve vrste inos ranog kovnog novca i novčanica. — Podjeljuje predumove na vrijednosne papire.

svekolike

Preuzima bankovne naloge na sve tu- i inozemne burze

bankovne

Eskontire i unovčuje mjenice i devize. — Podjeljuje naplatne porezne i vjeresije na tekući račun.

transakcije

Izdaje kreditna pisma na sva veća tu- i inozemna mjesta.

Preuzima uloške uz najpovoljnije ukamaćenje prema pogodbi. — Finansira industrijska poduzeća. — Posebni američanski odio

Instalacioni zavod

za uvadjanje električnih centrala, električne rasvjete, telefona i telegrafa

Milan Freiburger

Bakačeva 5 Zagreb Bakačeva 5

Asbestni skrijevac

cement, vapno, opeke, betonsko gvožđe, traverze i sav gradjevni alat, te materijal prodaje na veliko:

„GRADIVO“ trgovačko društvo promet gradjevnim, i tehničkim materijalom
 ZAGREB Bogovičeva ulica br. 3
 Telefon 11-27 Brzojevi „Gradivo“

Vunene tkanine

Platnena roba

Švajcarski voili i batisti

M. BAUER

Tekstilna roba na veliko

Ilica 39 - Zagreb - Ilica 39

Uzorke šaljem po želji

כשר

Tvornica suhomesnate robe
u Brodu na Savi nudja na veliko
i malo prvorazrednu

suhomesnatu robu

strogo košer

uz jeftine cijene. Na zahtjev šalju se
uzorci pouzećem.

S. Hendel

Brod na Savi

Veliko skladište:

Pliša, moqueta,
Tkanina za pokućstvo,
Afriska, strune, federa,
Gradića za madrace i rolete,
Jute platna čvalate, svih
tapetarskih potrepština

nudja uz najniže cijene

J. OMERZO I DRUG, ZAGREB,
Petrijska ulica broj 3, dvorište,
telefon broj 21-83

Sjetite se Narodnog Fonda!

Rascviljenim srcem javljamo svima rođjacima, prijateljima i znancima,
da je naš nezaboravljeni sin, brat

MAVRO CHAJMOVIĆ

u 29. godini svoga života, nakon kratke, teške bolesti, dne 30. novembra o.
g. preminuo.

Smrtni ostanci blagopokojnoga sahranjeni su 1. decembra na vinkovač-
kom izraelitičkom groblju.

U Vrbanji, 2. decembra 1921.

Tugujuća obitelj.

Najfinije stolno ulje

u original. bačvama, u bačvicama od 50 kg. i limenim kantama

Kokosov maslac

Gazela sapun - svijeće

Sunlight - sapun

Mašinska ulja svih gradacija

Vaniliju I-a

nudi sa skladišta Zagreb

NORBERT WEISS

Bakaćeva ul. 4 ZAGREB Telefon 7-33

PAPIRA

PISAČEG I RISAČEG PRIBORA

za preprodavaoce na veliko i najjeftinije uz brzu, točnu i solidnu podvorbu, može se dobiti kod

MERKUR

D. D.

veletrgovina i konfekcija papira

Telef. 17-95 - ZAGREB - Ilica br. 31.

Brzajavni naslov: PAPERKUR

Podružnica:

Beograd, Kralja Petra br. 70

Tražite cijeniak besplatno

CENTRALNA ESKOMPTNA I MJENJAČNA

ILICA BROJ 26.

BANKA D. D.

ILICA BROJ 26.

BRZOJAVNI NASLOV:
BRODBANKA

U ZAGREBU

TELEFONI: { RAVNATELJ. 8-78
BLAGAJNA 15-30

PODRUŽNICE: BROD NA SAVI

PODRUŽNICE: OSIJEK, DJAKOVO

PRIČUVE PREKO K 45.000.000 DIONIČKA GLAVNICA K 50.000.000 ULOŠCI PREKO K 20.000.000

PRIMA: uloške na knjižice i u tekućem računu uz najbolji kamatnjak. Novi ulošci vraćaju se odmah bez otkaza.

OBAVLJA: sve burzovne poslove, kupuje i prodaje devize, valute i efekte, izvršava sve naloge brzo i kulantno.

DAJE: mjenbene i kontokorentne vje-resije, finansira trgovačke i industrijalne poslove uz najpovoljnije uvjete.

PRODAJE: uz dnevni tečaj doznake, isplate i akreditive na sva mjesta u inozemstvu, a naročito na Wien i Prag.